

Vergaderjaar 2012–2013

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 1069

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 1 juli 2013

Naar aanleiding van de tiende formele missie van de Trojka van het IMF, de Europese Commissie en de ECB naar Dublin van 23 april t/m 2 mei 2013 ontving het Ministerie van Financiën recent vertrouwelijk het tiende formele voortgangsrapport van de Europese Commissie. Doel van de missie was een beoordeling te geven van de implementatie door Ierland van de maatregelen waaraan dat land zich, in het kader van het leningenprogramma vanuit het IMF, het EFSF, het EFSM en de bilaterale partners, heeft gecommitteerd.

Dit rapport vormt de basis voor het besluit door de Commissie en de lidstaten van de eurozone over uitkering van de volgende tranche uit het EFSF. De eerstvolgende tranche zal in totaal 2,5 miljard euro bedragen. Hiervan is 1 miljard euro afkomstig van het EFSF, 1 miljard euro van het IMF en 0,5 miljard euro aan bilaterale leningen van het VK. Met het uitkeren van deze tranche is circa 93% van het leningenprogramma van in totaal 67,5 miljard euro uitgekeerd.

Door middel van deze brief wil ik de Tweede Kamer informeren over de belangrijkste uitkomsten van deze voortgangsrapportage. Het volledige Commissierapport is op het moment van schrijven nog niet publiekelijk beschikbaar. Na formele goedkeuring van de EFSF Board of Directors zal het voortgangsrapport beschikbaar komen. Na afloop van de missie heeft de Trojka een gezamenlijke publieke verklaring afgegeven over de conclusies van de missie. Deze verklaring vindt u in de bijlage¹.

De conclusies van het voortgangsrapport

De Trojka oordeelt dat Ierland zich nog steeds volledig committeert aan het programma en goed voldoet aan de voorwaarden voor vrijgave van de nieuwe leningentranche. De overeengekomen budgettaire, structurele,

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer

en financiële sectormaatregelen voor deze voortgangsrapportage zijn naar tevredenheid uitgevoerd.

De economische groei blijft voorzichtig doorzetten in Ierland. De groei in 2012 is wederom positief bijgesteld ten opzichte van het vorige voortgangsrapport, van 0,7% naar 0,9% BBP. De hogere groei komt met name door een kleinere daling van de private consumptie (–0,9% i.p.v. –1,8%), een kleinere daling van de binnenlandse vraag en hogere investeringen dan verwacht. De voorspellingen van de economische groei voor 2013 en 2014 zijn niet gewijzigd ten opzichte van de vorige voortgangsrapportage. Voor 2013 wordt nog steeds een groei van 1,1% BBP verwacht. De export is nog steeds de belangrijkste factor van de economische groei, maar geraamd wordt dat de groei de komende jaren uit meerdere factoren (o.a. ook investeringen en private consumptie) zal bestaan. In 2012 was er sprake van een positief saldo op de lopende rekening van 4,9% BBP. Dit is 2,5%-punt hoger dan geraamd in het vorige voortgangsrapport. Ook voor 2013 en verder voorspelt de Commissie dat Ierland een positief saldo op de lopende rekening zal houden, al zullen de importen wel toenemen. De werkloosheid blijft de komende jaren hoog. In het vierde kwartaal van 2012 was er sprake van een kleine groei van de werkgelegenheid in de private sector, waardoor de werkloosheid stabiliseerde rond 14% van de beroepsbevolking. De werkloosheid blijft structureel van aard, met name onder jongeren en lager opgeleiden. Dit onderstreept de noodzaak voor maatregelen voor een actief arbeidsmarktbeleid en herscholing van werklozen.

Het verbeterde marktsentiment ten aanzien van Ierland zet voort. In maart 2013 heeft de Ierse overheid een nieuwe 10-jaars obligatie uitgegeven tegen een rente van 4,15%. De interesse van buitenlandse investeerders in de obligatie was groot. De Ierse overheid heeft hiermee 5 miljard euro opgehaald. De rente op kortlopend staatspapier is ook gedaald het afgelopen half jaar. Ierland gaf in mei 3-maandspapier uit tegen een rente van 0,129%. Ierland heeft zichzelf de doelstelling opgelegd om eind 2013 een kasbuffer te hebben om een jaar in de financieringsbehoefte te kunnen voorzien. Naar verwachting komt de kasbuffer eind 2013 uit op 22,4 miljard euro, waarmee de Ierse overheid ruim kan voorzien in de financiering voor 2014. De recente verlenging van de looptijden van de EFSM- en EFSF-leningen draagt ook bij aan het structureel verkrijgen van markttoegang in de periode na het programma, omdat deze leningen pas na 2020 afgelost hoeven te worden.

Budgettaire parameters

Het rapport concludeert dat Ierland de gevraagde budgettaire maatregelen in voldoende mate heeft geïmplementeerd. Het begrotingstekort komt in 2012 onder de programmadoelstelling van 8,6% uit, namelijk 7,6%. Voor 2013 wordt een tekort van 7,5% BBP voorspeld. Dit is gelijk aan de programmadoelstelling voor 2013. Om dit te behalen is het belangrijk dat de kosten van de gezondheidszorg binnen de budgettaire kaders blijven en de geplande bezuinigingen op de loonkosten en pensioenen in de publieke sector worden gerealiseerd. Voor de bezuinigingen in de publieke sector is het van belang dat de overheid en de vakbonden een akkoord hierover bereiken. De Ierse regering heeft op 21 mei jl. een nieuwe publieke sector cao voorgesteld: de «*Haddington Road Agreement*». Dit vervangt een eerder voorstel, *Croke Park 2*, dat eerder dit jaar werd afgewezen door de vakbonden. Dit akkoord is de opvolger van de eerdere *Croke Park Agreement*; het hervormingsprogramma van de publieke sector. In de *Haddington Road Agreement* staat dat tot en met 2015 in totaal 1 miljard euro bezuinigd zal worden op de salarissen en pensioenen in publieke sector. Voor 2013 betekent dit een bezuiniging van

300 miljoen euro. Een van de maatregelen uit het akkoord is een tijdelijke verlaging van de salarissen. Salarissen boven de 65.000 euro zullen dalen met 5,5% en dit loopt op tot een daling van 10% van salarissen boven 185.000 euro. Een andere maatregel is het verlengen van de werkweek van 35 uur naar 37 uur en van mensen die meer dan 35 uur werken naar 39 uur. Ook worden pensioenen gekort en zijn er afspraken gemaakt over overwerken. Vakbonden hebben vier weken de tijd gehad om dit nieuwe akkoord te beoordelen en de meeste vakbonden hebben ingestemd met het akkoord. Het akkoord zal 3 jaar van kracht zijn en zal begin juli 2013 in werking treden.

Ierland moet in 2015 het tekort onder de 3% hebben gebracht. Ierland heeft in het Stabiliteitsprogramma van april 2013 opgeschreven te streven naar een tekort van 7,3%, 4,3% en 2,2% in respectievelijk 2013, 2014 en 2015. Dit is een snellere reductie dan is voorgeschreven onder de buitensporig tekortprocedure. Ierland streeft naar begrotingsoverschot in 2019. De schuldhoudbaarheidsanalyse is verbeterd ten opzichte van de negende voortgangsrapportage. Door het verlengen van de looptijden van de EFSF- en EFSM-leningen zijn de rentelasten lager en dit heeft een positief effect op de schuld in 2020. De schuld van Ierland zal in 2013 pieken op 123,6% en moet daarna zakken naar 96% in 2020.

Financiële sector

Banken hebben grote voortgang gemaakt met de doelstellingen om de balansen te verkleinen en te herstructureren. Ondanks de voortgang in de financiële sector, blijven er zorgen bestaan over de kwaliteit van de bezittingen van de Ierse banken. Het grote aandeel van leningen waarop een betaalachterstand rust (*non-performing loans*), de winstgevendheid van de banken op middellange termijn en het gebrek aan onderlinge kredietverstrekking blijft een groot risico voor de banken. De Ierse overheid probeert dit te adresseren door de banken in overleg met de betrokken debiteur de leningen te laten aanpassen zodat debiteuren wel weer in staat zijn om op de aangepaste lening op tijd te betalen.

In december 2012 is de *Personal Insolvency Bill* vastgesteld. Dit is een wet die hoort bij de strategie om huishoudens met onhoudbare schulden te helpen tot een oplossing te komen met schuldeisers. De *Personal Insolvency Service* is in maart geopend. Er is een website opgezet met meer informatie over schulden en richtlijn over redelijke uitgavenstandaarden. De verwachting is dat huishoudens vanaf juli terecht kunnen bij de *Insolvency Service Ireland* om tot een oplossing te komen met schuldeisers voor onhoudbare schulden.

Het programma voorziet dat de laatste onzekerheid rondom de bankenbalansen (zogenaamde asset quality) nog weggenomen zal worden door het uitvoeren van een stress test (PCAR, *prudential capital assessment review*) in het derde kwartaal van 2013. Ierland heeft gevraagd deze testen uit te voeren in de context van de nieuwe SSM/EBA stress testen in het tweede kwartaal van 2014. De Trojka heeft aangegeven dat de PCAR waarschijnlijk kan worden uitgevoerd rondom de exit uit het programma, waarschijnlijk in het eerste kwartaal van 2014.

Structurele maatregelen

De Ierse overheid heeft diverse maatregelen genomen op de arbeidsmarkt, maar er zijn nog steeds grote uitdagingen. De maatregelen die de overheid heeft ingevoerd op de arbeidsmarkt – het creëren van banen, activeringsbeleid en (om)scholing en training – hebben tot nu toe slechts een klein effect. Er zijn tot nu toe 11 zogenaamde *Intreo offices* geopend

die werkzoekenden actief moeten helpen om een baan te vinden. Het blijkt lastig om deze *Intreo Offices* op te zetten en daardoor is er vertraging opgelopen.

Aan het einde van de programmaperiode was voorzien dat Ierland de waterheffing voor huishoudens zou hebben geïntroduceerd. Er zijn de afgelopen maanden grote stappen gezet in de implementatie van de waterheffing. In maart is de Water Service Act 2013 aangenomen waardoor *Irish Water* (het nieuwe gereguleerde watervoorzieningsbedrijf) meters in huishouders kan gaan installeren. Vanaf juli zal *Irish Water* beginnen met het installeren van de meters, maar dit zal niet aan het eind van 2013 zijn voltooid. De autoriteiten hebben aangegeven de introductie van de waterheffing te willen uitstellen naar eind 2014, omdat niet eerder overal de meters geïnstalleerd zijn. De Trojka deelt de mening van de Ierse overheid dat pas waterheffing geïnd kan worden als in het overgrote deel van de huizen de meters geïnstalleerd zijn.

Conclusie

De conclusie van de Trojka is dat de Ierse economie zich in de lijn der verwachting ontwikkelt, maar risico's blijven bestaan door o.a. het grote aantal leningen waarop een betalingsachterstand rust, de hoge werkloosheid en de afhankelijkheid van handelspartners uit de eurozone. Ook blijft het een uitdaging om de kosten van de gezondheidszorg binnen de budgettaire kaders te houden en de geplande bezuinigingen op de loonkosten en pensioenen in de publieke sector te realiseren. Ondanks de positieve signalen op de kapitaalmarkt, blijft volledige implementatie van de maatregelen en commitment van de Ierse overheid van groot belang. Naar het oordeel van het IMF, de Europese Commissie en de ECB voldoet Ierland aan de eisen die zijn gesteld voor vrijgave van de nieuwe leningentranche van 2,5 miljard euro. Nederland onderschrijft het oordeel van de Trojka.

De Minister van Financiën,
J.R.V.A. Dijsselbloem